

Συνάντηση του μυστηρίου της εξομολόγησης με την προσωποκεντρική θεωρία (πρωτοπρεσβύτερος Ευστράτιος Καρατσούλης)

/ [Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Η συνάντηση μεταξύ θεολογίας και ψυχολογίας γίνεται στον εσωτερικό άνθρωπο. Για το θέμα αυτό έγραψε ο Δ. Κυριαζής: Πιστεύω ότι σε αυτή την περιοχή, της κατανόησης του ανθρώπου και ιδιαίτερα του «εσωτερικού ανθρώπου», μπορεί να αναπτυχθεί ένας πολύ δημιουργικός διάλογος μεταξύ θεολογίας και ψυχιατρικής και ιδιαίτερα μεταξύ ορθόδοξης χριστιανικής θεολογίας και ψυχανάλυσης ... Η ψυχοθεραπεία, δηλαδή η προσπάθεια κατανόησης, προαγωγής της επίγνωσης και της ψυχολογικής αλλαγής του υποκειμένου δια του λόγου, στηρίζεται ακριβώς στην κλινική θεωρία και στην κλινική θεραπευτική τεχνική. Εκτιμώ ότι οι Πατέρες της Εκκλησίας ακολούθησαν εν μέρει έναν ανάλογο δρόμο κλινικής παρατήρησης και θεωρητικής σύνθεσης, υποδεικνύοντας ορισμένη ποιμαντική συμβουλευτική, καθοδήγηση, πρακτική και άσκηση

[202].

Γενικότερα στην εκκλησιαστική παράδοση οι πατέρες από τους πρώτους αιώνες γνώρισαν αυτό που ονομάζεται στην εποχή μας ψυχολογία του βάθους. Η σύγχρονη ψυχολογία του βάθους, ερευνά τον βυθό της προσωπικότητας του ανθρώπου και τον βοηθά στην προσπάθεια της αυτογνωσίας του. Ο άνθρωπος δεν γνωρίζει τον εαυτό του και για αυτό δεν είναι ειλικρινής ούτε με τον εαυτό του ούτε με τους άλλους ανθρώπους. Και η ποιμαντική ψυχολογία του βάθους της Ορθόδοξης Παράδοσης έχει έναν από τους στόχους της την αποκάλυψη της απάτης που μπορεί να βιώσει ο πνευματικός άνθρωπος σαν αυθεντική αλήθεια [203].

Ο άγιος Μακάριος Αιγύπτιος, ένας από τους νηπτικούς πατέρες, ήδη από τον 4ο αιώνα αποκάλυψε πως η ψυχή του ανθρώπου Έχει μέλη πολλά και βάθος πολύ [204]. Η ύπαρξη του υποσυνειδήτου, η ψυχολογική λειτουργία της απώθησης και άλλες σύγχρονες ανακαλύψεις της ψυχολογίας ήταν γνωστές από νωρίς στην ορθόδοξη παράδοση. Ο ψυχολογικός πλούτος των πατερικών συγγραμμάτων μπορούν να αποτελέσουν ένα κοινό πεδίο συνάντησης και διαλόγου μεταξύ της ψυχολογίας και της ορθόδοξης θεολογίας [205].

Η θεραπεία του ανθρώπου από τα αδιέξοδα και τα προβλήματα της σύγχρονης κοινωνίας είναι περισσότερα από ποτέ. Στην λύση και στην αντιμετώπιση των προβλημάτων αυτών προσανατολίστηκαν πολλές από τις σύγχρονες επιστήμες, ώστε να δώσουν μία προοπτική διεξόδου στον σύγχρονο άνθρωπο. Η ψυχανάλυση είναι μία από αυτές τις προσπάθειες για την θεραπεία και την αντιμετώπιση των ψυχικών προβλημάτων, τα οποία έχουν πολλαπλασιαστεί από τον σύγχρονο τρόπο

ζωής του ανθρώπου. Η θεραπευτική πρόταση του Rogers εστιάζει στα προβλήματα αυτά, τα οποία δημιουργούνται λόγω της σύγκρουσης του ιδεατού εαυτού με την πραγματικότητα. Οι δυσκολίες αυτές υπερβαίνονται, όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενο κεφάλαιο, με την σχέση του θεραπευτή - θεραπευόμενου και την σταδιακή ανακάλυψη του προσώπου του δεύτερου με την αυθεντικότητα, την άνευ όρων αποδοχή και την ενσυναίσθηση του πρώτου.

Η Εκκλησία με τα μυστήριά της και ειδικότερα με το μυστήριο της εξομολόγησης δίνει στον άνθρωπο την δυνατότητα της θεραπείας από την αμαρτία, η οποία είναι η αιτία των παθών του ανθρώπου και πολλών κοινωνικών προβλημάτων, μέσω της προσωπικής συνάντησης του ανθρώπου με τον Θεό. Η Εκκλησία θεραπεύει ουσιαστικά τον άνθρωπο με αυτό που είναι. Το γεγονός της Εκκλησίας και η ενσωμάτωση του ανθρώπου σε Αυτήν δίνουν την δυνατότητα της σωτηρίας. Η θεραπεία δεν πραγματοποιείται την ώρα του μυστηρίου αλλά αποτελεί μια σταδιακή πορεία, η οποία ξεκινά με την ένταξη του ανθρώπου μέσα στην κοινωνία της Εκκλησίας ως ένα οντολογικό γεγονός και καταλήγει στην Βασιλεία του Θεού [206].

Συγκεκριμένα στις δύο διαφορετικές οπτικές, τις οποίες μελετάμε στην παρούσα εργασία, υπάρχουν αναμφίβολα σημεία συνάντησης όπως και σημαντικές διαφορές. Έννοιες όπως το πρόσωπο, η ελευθερία, η αγάπη, η σχέση, η ψυχοσωματική αντιμετώπιση του ανθρώπου, ο διάλογος, η έμφυτη καλοσύνη του ανθρώπου κ.ά. είναι μερικά από εκείνα τα στοιχεία που υπάρχουν ομοιότητες αλλά ταυτόχρονα και μεγάλες διαφορές. Αυτές οι αντιθέσεις αλλά και τα σημεία

σύγκλισης των δύο προτάσεων θα αναφερθούν και θα αναλυθούν στο παρόν κεφάλαιο.

Πριν γίνει μία διεξοδική αναφορά στα σημεία αυτά θα έπρεπε να τονισθεί ότι μεταξύ των δύο αυτών θεραπευτικών προτάσεων που εξετάζονται στην παρούσα εργασία υπάρχει μία μεγάλη και ανυπέρβλητη διαφορά. Η ψυχοθεραπεία και γενικότερα η ψυχολογία έχουν ένα ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα ενώ η θεραπεία μέσα στην Εκκλησία έχει ένα θεανθρώπινο χαρακτήρα. Το υπερβατικό στοιχείο της εξομολόγησης δεν μπορεί να κατανοηθεί από την επιστημονική και ανθρωποκεντρική γνώση της ψυχιατρικής προοπτικής. Ο αποκλεισμός του θεϊκού παράγοντα από την ψυχολογία και την ψυχιατρική γεννούν κάποιες μεγάλες και αξεπέραστες διαφορές με την ορθόδοξη θεραπευτική. Στόχος της ψυχανάλυσης είναι η ελεύθερη επιλογή για την καλύτερη αντιμετώπιση της καθημερινότητας του ανθρώπου και όχι η υιοθέτηση μίας ιδεολογίας από αυτόν. Ενώ στην Εκκλησία η προσωπική σχέση με τον Θεό επαναπροσδιορίζει τον άνθρωπο ως πρόσωπο και του δίνει την δυνατότητα της αυτογνωσίας.

[Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ](#)

Παραπομπές:

602. Δημήτρης Κυριαζής, «Προλεγόμενα για μια θεραπεία της ψυχής» στο *Θεολογία και ψυχιατρική σε διάλογο* (Αθήνα : Αποστολική Διακονία, 1999) σ. 24.

603. Ιωάννης Κορναράκης, *Εγχειρίδιο ποιμαντικής ψυχολογίας* (Θεσσαλονίκη : Αφοί Κυριακίδη, 2007) σ. 15.

604. Μακάριος ο Αιγύπτιος Ομιλίας πνευματικάί, Ν΄, ΒΕΠΕΣ 41, σ. 354.

605. Ιωάννης Κορναράκης, *Εγχειρίδιο ποιμαντικής ψυχολογίας*, ό.π., σ. 22.

606. Ιωάννης Ζηζιούλας, «Νόσος και θεραπεία» ό.π., σσ. 149-150.